

VERNIEUWINGEN IN HET TALENONDERWIJS OP HET MBO

Ook interessant voor het voortgezet onderwijs

Het middelbare beroepsonderwijs is de laatste jaren flink in beweging. Dat geldt zeker ook voor het talenonderwijs aan de verschillende roc's. Collega's in het algemeen voortgezet onderwijs denken misschien al gauw: 'Dat is niet mijn pakkie an'. Toch valt er heel wat te leren van de talencollega's in het mbo. Online zijn er uiterst interessante bronnen waar allerlei materiaal te vinden is waar je ook als havo- of vwo-docent zomaar gebruik van kunt maken. Veel informatie hangt samen met de onlangs ingevoerde nieuwe kwalificatiestructuur, waarin de vreemde talen behalve Engels nauwelijks nog als verplicht vak voorkomen.

Een centrale rol bij alle ontwikkelingen spelen de vernieuwde kwalificatiedossiers. Ieder dossier bestaat uit drie onderdelen: *basis*, *profiel(en)* en *keuze(s)*. De *basis* bestaat uit beroepsgerichte en algemene basistaken. Bij de beroepsgerichte taken gaat het om de kerntaken die betrekking hebben op een beroepsgroep. Bij de algemene basistaken gaat het om moedertaal, rekenen, burgerschap en voor niveau 4 (het hoogste opleidingsniveau) om Engels. Een kwalificatiedossier bestaat uit één gemeenschappelijk basisdeel en één of meer profielen. De verschillen tussen de beroepen in een dossier worden

beschreven in het profiel. Zo'n profiel bevat de kerntaken die verplicht zijn voor een specifiek beroep. Bijvoorbeeld, binnen de beroepsgroep bediening heb je profielen voor gastheer/-vrouw, de zelfstandig werkende gastheer/-vrouw, de gastronom/sommelier en de leidinggevende bediening. Daarnaast zijn er keuzedelen. *Keuzedelen* hebben als functie verdieping, verbreding of doorstroom. Er zijn generieke keuzedelen en keuzedelen die aan dossiers gekoppeld zijn. De laatste zijn bedoeld als een verrijking of verdieping van het beroepsprofiel. Het kan hier bijvoorbeeld gaan om een regionale invulling van de opleiding in overleg met het bedrijfsleven. De generieke keuzedelen zijn niet aan een dossier gekoppeld en kunnen dus voor veel beroepen worden aangeboden. De keuzedelen vreemde talen zijn generiek.

Keuzedelen

Er zijn (en worden nog) specifieke keuzedelen voor bijvoorbeeld Duits, Frans en Spaans en vele andere vakken – in totaal 624 – ontwikkeld die na goedkeuring door het ministerie van Onderwijs voor het eerst in het schooljaar 2016–2017 aangeboden mogen worden. Veel info daarover staat op <www.herziningmbo.nl>.

Foto: Anda van Riet

Er is op deze site kortgeleden een overzicht verschenen hoe de vlag over dergelijke keuzedelen erbij staat: <bit.ly/lm-mbo1>. Hierin is onder andere te lezen dat onder de in het onderzoek betrokken scholen Duits in de *beroepscontext A2* van de 624 vastgestelde keuzedelen het vierde meest in het aanbod opgenomen keuzedeel is. Voor Duits in de *beroepscontext B1* geldt dat dit als 14e meest in het aanbod opgenomen keuzedeel terug te vinden is. Engels in de *beroepscontext A2* doet het nog beter en staat op plaats twee. Maar ook Spaans duikt regelmatig op in het keuzedelenaanbod van de roc's.

Heel veel documentatie – speciaal voor het vak Duits, waar men al sinds

2012 zeer actief is – staat op de website van de Lerende Euregio: <lerende-euregio.com>. Klik vooral eens op 'Publicaties Duits in het MBO'. Er volgt dan een hele serie kant-en-klaar 'Handreikingen taalprofielen Duits in het beroep', zogenaamde servicedocumenten: uitgewerkte leerplannen per beroepsrichting op basis van ERK-doelstellingen, ontstaan in samenwerking tussen talen- en vakdocenten. Ook interessant voor andere talen! Op <bit.ly/lm-mbo2> wordt een samenvattende handleiding taalprofielen vreemdetalenbreed geleverd, interessant maar net iets minder beroepsspecifiek uitgewerkt dan de handreikingen voor Duits.

Examens

Al die keuzedelen moeten geëxamineerd worden. Voor de talen wordt daarbij gestreefd naar examens die gecertificeerd worden in samenwerking met wereldwijd opererende instanties als het Goethe-Institut.

Enkele jaren geleden zijn er door het CINOP in Den Bosch voor de productieve vaardigheden (spreken/gesprekken voeren en schrijven) voorbeeldexamens gemaakt voor de vreemde talen. Die voorbeeldexamens zijn allemaal volgens een vast format of kader gemaakt. Ook het lege format of kader is beschikbaar voor wie zelf wil voortborduren op de voorbeeldexamens. Deze voorbeeldexamens voor Engels, Spaans en Duits staan

op <bit.ly/lm-mbo3>. Ze zijn inclusief beoordelingsformulieren gewoon te downloaden en desgewenst in te zetten. En hoewel beroepsgeoriënteerd is het materiaal ook heel goed bruikbaar voor mavo-, havo- en vwo-leerlingen. De meeste voorbeeldtoetsen zijn op A2- of B1-niveau. Daarnaast staan op deze website beoordelingsmodellen, lege formats en een handleiding.

Ook voorbeeldexamens Nederlands zijn door het CINOP ontwikkeld. Die staan op <bit.ly/lm-mbo4>. Het gaat – enigszins parallel aan de ontwikkelingen voor de moderne vreemde talen – om examens spreken, gesprekken, schrijven en taalverzorging, ook nu weer voorzien van allerlei beoordelingsmodellen en achtergronddocumenten. Bovendien heeft CINOP op zes roc's collega's geïnterviewd over hun ervaringen. Die interviews zijn zeer de moeite waard.

De hierboven beschreven voorbeeldtoetsen en de bijbehorende documenten zijn allemaal vrij te gebruiken, alleen niet voor commerciële doeleinden. Hoewel ze al een paar jaar oud zijn, geven ze een heldere indicatie waar het naartoe gaat. En het voorbeeldmateriaal is ook heel goed inzetbaar voor vmbo, havo en zelfs vwo. ■

Kees van Eunen